

Instytut Pamięci Narodowej

<https://ipn.gov.pl/pl/dla-mediow/komunikaty/145339,W-sprawie-wywiadu-Olafa-Popkiewicza-opublikowanego-pod-tytulem-Panstwo-nie-jest-.html>
25.04.2024, 18:38

Strona znajduje się w archiwum.

W sprawie wywiadu Olafa Popkiewicza, opublikowanego pod tytułem „Państwo nie jest zainteresowane” w „Dzienniku Gazecie Prawnej” 28.05.2021, nr 102

Data publikacji 15.06.2021

Instytut Pamięci Narodowej z rozczarowaniem i głębokim sprzeciwem zapoznał się z wypowiedziami Pana Olafa Popkiewicza zawartymi w wywiadzie udzielonym Magdalenie i Maksymilianowi Rigamontim. Pan Popkiewicz kieruje wobec IPN całkowicie nieuzasadnione i niesprawiedliwe zarzuty, które wywodzi z okoliczności ekshumacji szczątków trzech żołnierzy Wojska Polskiego poległych we wrześniu 1939 r. na terenie Leśnictwa Gródek, gm. Drzycim. Zespół archeologów pod kierownictwem Pana Popkiewicza podczas badań pola bitwy z 1091 r. dokonał przypadkowego odkrycia pochówku żołnierzy Wojska Polskiego poległych prawdopodobnie 3 września 1939 r. Z informacji uzyskanych z mediów wynika, że o odkryciu została powiadomiona Prokuratura Rejonowa w Świeciu, która nakazała podjęcie szczątków. Jednocześnie Pan Popkiewicz skontaktował się z „jakąś panią” z IPN, a następnie z prokuratorem z IPN, który poinformował, że Komisja Ścigania Zbrodni przeciwko Narodowi Polskiemu nie ma w tym zakresie właściwości. Powyższa informacja, zgodna ze stanem prawnym, została uznana za wystarczającą podstawę do wielokrotnego oskarżania IPN o „brak zainteresowania” pochówkami żołnierzy polskich, stwierdzenia, że „IPN nie ma interesu, żeby zajmować się polskimi żołnierzami”, bo „ich bardziej interesuje rozkopywanie łączki”. W opinii Pana Popkiewicza „IPN zajmuje się ekshumacjami ofiar totalitaryzmów, ale tylko z lat 1944–1956. Najwyraźniej hitleryzm dla IPN nie jest totalitaryzmem”.

W związku z powyższym oświadczamy, że Pan Olaf Popkiewicz w sposób oszczerczy i całkowicie bezpodstawny narusza dobre imię Instytutu Pamięci Narodowej. Pan Popkiewicz, którego cenimy jako doświadczonego archeologa, powinien posiadać orientację w

przepisach dotyczących ekshumacji szczątków z grobów wojennych na terenie Polski. Zgodnie z art. 4. ustawy z dnia 28 marca 1933 r. o grobach i cmentarzach wojennych Prezesowi IPN przysługuje prawo do zarządzania ekshumacji z grobu wojennego i przeniesienia szczątków do innego grobu wojennego. Miejsce pochówku żołnierzy Wojska Polskiego poległych w 1939 r. jest grobem wojennym zgodnie z kryteriami określonymi w art. 1 ust. 1 niniejszej ustawy. Zezwolenie Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków na prowadzenie poszukiwań archeologicznych nie jest wystarczające do przeprowadzenia ekshumacji z grobu wojennego. Po przypadkowym odkryciu takiego pochówku i rozpoznaniu, że ma do czynienia z grobem wojennym, Pan Popkiewicz powinien wystąpić do Prezesa IPN o wydanie decyzji na ekshumację. Przed wydaniem takiej decyzji Prezes IPN uzgadnia z właściwym miejscowo wojewodą miejsce docelowego pochówku ekshumowanych szczątków, gdyż wiąże się to z utworzeniem nowego grobu wojennego, który pozostanie pod opieką i na utrzymaniu wojewody. IPN może przeprowadzić taką ekshumację z urzędu, ponosząc pełne koszty prac archeologiczno-ekshumacyjnych, antropologicznych, a także organizacji pochówku i urządzenia docelowego grobu wojennego.

Gdyby Pan Popkiewicz zadał sobie trud zapoznania się z działalnością IPN, wiedziałby, że tylko w 2020 r. realizujące zadania w tym zakresie Biuro Upamiętniania Walk i Męczeństwa IPN przeprowadziło ekshumacje szczątków żołnierzy Wojska Polskiego z 1939 r. w Silnej, Wodyniach, Apolonce, Wręczy Wielkiej, Bielinie, Pomiechówku; żołnierzy Wojska Polskiego z 1920 r. w Szabdzie i Trzeszczanach. W 2020 r. zakończony został także trzyletni program prac ekshumacyjnych na terenie Fortu III w Pomiechówku – byłego niemieckiego obozu i więzienia karno-śledczego, gdzie ekshumowano szczątki przeszło 280 ofiar hitlerowskiego totalitaryzmu. Kierując się humanitarnym duchem ustawy o grobach i cmentarzach wojennych, zapewniającej wszystkim poległym godne miejsce pochówku, BUWiM przeprowadziło ekshumacje żołnierzy Armii Rosyjskiej i Armii Niemieckiej z okresu I wojny światowej, a nawet żołnierzy Armii Czerwonej z lat 1920, 1941 i 1944–45. Pochówki wszystkich ekshumowanych szczątków odbywały się z pełnym poszanowaniem, a pogrzeby polskich żołnierzy szczególnie uroczyście, z ceremoniałem wojskowym, czego przykładem może być ostatni pogrzeb 8 żołnierzy Wojska Polskiego, poległych w obronie Fortu III Twierdzy Modlin, a pochowanych 20 maja 2021 r. na cmentarzu parafialnym w Pomiechowie.

Pan Popkiewicz, stawiając hipotezę, że ekshumowani przez niego żołnierze Wojska Polskiego mogli zginąć po trafieniu do niewoli z rąk niemieckich formacji paramilitarnych, stwierdza, że o takich zbrodniach nikt nie mówi i nie uczy w szkołach. Pragniemy zatem zwrócić uwagę, że IPN wiele wysiłku wkłada w dokumentowanie i upowszechnienie wiedzy o zbrodniach niemieckich dokonywanych w pierwszych miesiącach wojny zarówno przez formacje regularne, jak i oddziały Selbstschutz. Wśród licznych działań w tym obszarze można wymienić publikację *Zbrodnia pomorska 1939* (autorzy: Tomasz Ceran, Izabela Mazanowska, Monika Tomkiewicz), wydaną w 2018 r. w języku polskim, angielskim, niemieckim i rosyjskim; wystawę „Zapomniani kaci Hitlera. »Samoobrona« Niemiecka na

Pomorzu Gdańskim (Selbstschutz Westpreussen) w 1939 r.”, przygotowaną przez Delegaturę IPN w Bydgoszczy; pracę zbiorową *Zapomniani kaci Hitlera. Volksdeutscher Selbstschutz w okupowanej Polsce 1939-1940. Wybrane zagadnienia*, wydaną w 2016 r. pod redakcją Izabeli Mazanowskiej i Tomasza Cerana; teki edukacyjne *Zbrodnia Pomorska*, opracowane dla nauczycieli historii w 2019 r.

Podsumowując, pragniemy poinformować, że IPN współpracuje z Kujawsko-Pomorskim Urzędem Wojewódzkim i zapewni – jak zawsze – godny, uroczysty pochówek poległych żołnierzy Wojska Polskiego z pełnym ceremoniałem wojskowym.